

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

**Toledo, Francisco de
Coloniæ Agrippinæ**

13. De blasphemia & impietate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

De blasphemia, & impietate.

CAPVT XIII.

NVnc de peccatis, quæ contra istud præceptum sunt, agere oportet. Cumque in hoc præcepto Religio Christiana contineatur, peccata contra Religionem sub ista continentur præcepto prohibita: quorum vnum est Blasphemia. Est blasphemia contra Dei laudem, contra S. Thom. 2. 2. q. 13. qui putat contra confessionem fidei esse. Hoc autem notum fiet, si primum, quid laus sit, intelligatur. Laus est manifestatio alicuius excellentiæ cum affectu voluntatis: cum enim excellentias, & perfectiones alicuius notificamus, & dicimus, tunc laudamus ipsum, & notificatur cordis affectio, quæ nos prouocat ad talem notificationem. Est igitur laudare Deum, excellentias, & perfectiones eius manifestare cum voluntatis affectu. Est autem duplex laus, & interior, quæ fit solo corde, quæ à nobis, & ab Angelis fit Deo: & exterior, cum voce profertur: vtraque multipliciter fit.

Primò, per modum enunciationis, cum propositionibus laudamus, dicentes, *Deus magnus, & sanctus, & Dominus.*

Secundò, per modum deprecantis, cum orationes fundimus.

Tertiò, per modum imperatiui, cum dicimus, *Benedictus sis Deus. Gloriæ in excelsis Deo.*

Quartò, per modum admirantis, vt, *Quam admirabile est nomen tuum in vniuersa terra?* His modis contingit laus. Cum huic igitur opponatur blasphemia, hæc erit quædam maledictio contra Deum, ex malo voluntatis affectu. Ille autem dicit malum Deo, qui aufert bonum, quod habet negando; vel imponit malum, quod non habet, affirmando, vt, qui dicit, Deus non est bonus, non iustus est Deus. Fit autem dupliciter, sicut & laus, corde interiori, & oratione etiam exteriori, quæ est consummata blasphemia, & vtroque modo multipliciter fit.

Per modum enunciationis, vt in dictis exemplis.

Per modum detestantis, vt qui dicit, sit Deus maledictus, pereat Deus: & per modum iridentis, vt illi dicebant, *Fab, qui destruis templum Dei.*

Est autem maximè hic aduertendum, dupliciter contingere per blasphemiam Deo maledicere: vno modo formaliter,

cum

cum expresse, & aperte mala damus Deo, vt in omnibus exemplis propositis. Altero modo virtualiter, cum occulte damus Deo malum, licet non id omnino expriment verba, vt, qui dicit, ad despectum, blasphematur, quia facit Deum impotentem: dicit enim se aliquid facturum, velit nolit Deus. Similiter, qui dicit, ad corpus Dei, & *al sanguine de Dio*, vel iniuriose nominat aliquas partes, tunc si per modum spernentis dicat, est blasphematur, quia ponit in Deo ista, tamquam contemptibilia, & vituperatione digna, quod non est. Si tamen dicat tantum per modum iuramenti, non est blasphematur: utroque autem modo, siue formaliter, siue virtualiter, blasphematur est. Ex his ergo facile habetur, quid sit blasphematur, & quot modis contingat.

Circa peccatum autem blasphematur notandum est, non semper esse mortale, quamuis sit ex genere suo: aliquando tamen fit cum aduertentia, & deliberatione, vt cum homo cognoscit, & aduertit esse blasphematur, tamen eam profert. Aliquando fit sine aduertentia, vt, cum homo ira, aliqua, vel alia motus passione, non aduertens verba, quae proferebat, protulit blasphematur. Priori modo est peccatum mortale, posteriori vero non semper, nisi cum homo est assuetus blasphematur, nec vult emendationem. Talis enim peccaret mortaliter tunc quia est in culpa praecedenti, quia non abstulit occasionem peccati. Qui vero non habet talem assuetudinem, vel, si habet, iam emendare se curat, & desiderat, non peccat mortaliter, sed venialiter.

Blasphematur autem aliquando est cum haeresi, aliquando sine haeresi. Quando quis assentit intellectu his, quae corde, vel ore dicit, est haereticus, & blasphematur: vt, si dicens Deum improuidum, ita assentit, haereticus simul est, & tunc incidit in censuras haereticorum, de quibus diximus iam: si vero non ita credit, nec assentit, vt dicit, non enim idem est credere, & dicere, etiam corde, tunc est tantum blasphematur. Quamuis autem blasphematur sit sine haeresi, est tamen horrendum peccatum, adeo vt Dominus dixerit, esse irremissibile, non quod non remittatur, sed quia vix, aut nimis est indignum, vt remittatur: & blasphematur, si sit publica blasphematur, est seuera poenitentia imposita, cap. statuumus, de maleficijs, quae tripliciter

Prima, vt septem diebus dominicis maneat in foribus templi, dum solennia celebrantur; & septima dominica, vt absque

pallio,

pallio, & calceamentis, & cum corrigia in collo.

Secunda, vt septem diebus veneris ieiunet in pane, & aqua, & non intret in Ecclesiam.

Tertia, vt alat tres pauperes singulis illis diebus, & si non potest, saltem duos: aut si non duos, vnum: & si non vnum, saltem in aliam pœnitentiam commutetur: & vltimus, si duos est, soluat quadraginta solidos: si non hoc potest, triginta: si non hæc, viginti; si non, quinque. Vbi vides rigorem iuris ostendere grauitatem peccati. Hoc etiam est officium damentorum, sicut beatorum, laudare semper Deum. Non autem existimes blasphemiam solum esse contra Deum: extenditur etiam ad Sanctos: vt enim laudare sanctos, est virtus, peccatum est & blasphemiam illis malum dicere: vnde eodem modo est mortale, & sub censura canonum contentum. Præcipue autem grauissimum est inter omnia peccata, quæ contra sanctos sunt, contra beatam Virginem blasphemare. Coanage etiam cõtra alias creaturas blasphemare, eis maledicendo, vel imprecando. Et hic est aduertentia adhibenda. Creaturæ enim hæc rationabiles sũt, aut irrationabiles: si rationabiles, duplèter possunt maledici.

Vno modo interius, desiderãdo malum, quod imprecamur, vel exterius, volendo illas iniuria afficere: & tunc, cum malum est graue, est mortale: vt, qui dicit, suspendaris, moriaris, cum interius ista desideramus proximo euenire: cum non, sed solum in exteriori est blasphemiam, est veniale. Si verò irrationabiles sunt, non semper est mortale: vt maledicere panis, vino, libris, vineis, & alijs.

Quadrupliciter possumus his maledicere.

Vno modo, considerando vt creaturæ sunt Dei, & intentione maledicendo, & sic est mortale, & blasphemiam, siue rationabiles, siue irrationabiles sint.

Altero modo, ratione creaturæ rationalis, cuius sunt vt maledicere vineis, quia illius sunt, vel huius: & tunc, si interius malè desideramus propter dominum talis rei, mortale est, sicut diximus de ipsa creatura rationabili.

Tertiò possunt considerari secundum se, & tunc maledicere his, vt dixit Caiet. verb. Maledictio, est actus otiosus, atque peccatum veniale.

Quartò possunt considerari ratione mali illari ab ipsis, & sic possunt maledici, & est actus licitus: non enim est hoc tam maledicere creaturæ, quàm malo. Sic Iob dice, & David mon-

tibus

tibus maledicebat . Idem esse dicendum de bestiis . Ex his habes, quid de blasphemia sentiendum est . Aliud est peccatū contra hoc præceptum, quod impietatis dicitur, & est oppositum honori, quem debemus Sanctis, & Deo, sicut blasphemia est opposita laudi. Pietas enim est, qua Deum, & Sanctos reueremur : cum igitur ipsos in honoramus, dicitur peccatum impietatis: unde, imagines conculcare, reliquias Sanctorum spernere, opera in Deum iniuriosa facere ad hoc spectant peccatum, cui si error accedat intellectus, est etiam hæresis : secus non, vt supra.

De Superstitione.

CAPVT XIV.

Aliud est tertium peccatum superstitionis. Est autem superstitio, vana, seu falsa religio. Religio enim virtus est debitum cultum Deo exhibens : contra quam est superstitio, indebitum cultum exhibens.

Huius duplex est genus iuxta duos modos, quibus indebitè cultus exhiberi potest.

Vnus est, cum Deo vero cultum exhibemus, non eo modo, quo exhibendus est. Alter, cum cultus exhibetur Deo falso, cui exhibendus non est. Prior superstitio duas habet species. Altera est, cum Deo exhibetur cultus falsus, vt qui Deo modò vellet offerre sacrificia veteris legis: nunc enim sunt falsa, quia tunc significabant futuram mortem Christi, quæ iam non est futura. Similiter, quia alicuius sectæ infidelium ceremonias vellet exhibere Deo, talis Deo exhiberet cultum, sed non eo modo, quo debet, & dicitur cultus perniciosus, & est mortale peccatū. Ad hoc peccatum reducitur illud, quo quis falsas reliquias supponit pro veris, decipiens alios; & qui falso dicit imagines has, vel illas fecisse miracula, vt eleemosynas suscipiat à populo. Altera species est, cum Deo exhibetur cultus superfluus, qui dicitur ille, qui non ordinatur ad Spiritum, & qui additur vltra consuetudines Ecclesiarum : unde, qui multiplicat Alleluia, cum dicendum est vnum, additque super ea, quæ in ceremoniali sunt, cultum exhibet superfluum : talis tamen superstitio non est mortale, sed veniale tantum, nisi ex contemptu fiat. Superstitio autem ea, quæ cultum quidem exhibet, sed non cui exhibendus est, quinque sub se includit

spe.